

Asemakaavan luontoselvitys

Äänekosken kaupunki Suolahden Tallilan asemakaavan muutos

19.12.2014

Terhi Ala-Risku

TMI POHJANMAAN
LUONTOTIETO

Luontoselvityksen tavoite

Luontoselvitys on tehty Suolahden keskustassa Sumiaistentien varrella sijaitsevan Tallilan alueen asemakaavan muutosta varten. Muutosalueen pinta-ala on 37,5 hehtaaria (kuva 1). Asemakaavaa laadittaessa luonnonympäristöä tulee vaalia eikä siihen liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää (MRL 54 §). Kaavan vaikutukset mm. kasvi- ja eläinlajeihin ja luonnon monimuotoisuuteen on arvioitava (MRA 1 §). Kaavan luontovaikutusten arviointi tehdään luontoselvityksen perusteella.

Maastokartoituksen menetelmät

Luontoselvityksen maastokartoitus tehtiin 4.9.2014. Alueelta tarkastettiin luontotyytit, kasvillisuus sekä alueen sopivuus mahdollisille uhanalaisille lajeille (Rassi ym. 2010) tai luontodirektiivin liitteiden II ja IV(a) lajeille (Sierla ym. 2004, www.ymparisto.fi > Luonnonsuojelu > Lajien suojelu > Suomessa esiintyvät luontodirektiivin II, IV ja V -liitteen lajit). Luontotyyteistä etsittiin erityisesti uhanalaisia luontotyyppisiä (Raunio ym. 2008), joista osa kuuluu metsälain 10§ arvokkaisiin elinympäristöihin. Vesilain 1:15 ja 1:17 § suojelemista pienvesistä etsittiin luonnontilaisen kaltaisia puroja, noroja tai lähteitä.

Luontodirektiivin liitteessä II lueteltujen lajien esiintymät tulee erityisesti huomioida erilaisissa hankkeissa. Liitteen IV(a) lajien yksilöt sekä niitten lisääntymis- ja levähdyspaikat edellyttävät tiukkaa suojelua (luonnonsuojelulaki 49§). Direktiivilajeista kaavamutosalueella on sopivaa elinympäristöä liito-oravalle Ruotintiellä sekä Suolahdenkadun Kallionpuistossa (kuva 2, alueet 1 ja 2). Näissä metsissä tehtiin tarkka liito-oravakartoitus eli tutkittiin lähes kaikkien vanhojen kuusten ja haapojen tyvet. Yhteensä tarkastettiin arviolta muutamia kymmeniä puita. Liito-oravalle sopivia pesäkoloja etsittiin lisäksi kaikenlaisista puista. Liito-orava käyttää ja merkkää papanoillaan erityisesti metsän järeimpiä kuusia ja haapoja. Jos metsikkö on naaraan asuttama, on tällaisten puitten tyvellä yleensä loppukesään asti havaittavissa kasoittain papanoita, joilla naaras merkkää reviirin. Loppukesällä papanat ovat yleensä ainoa löydettävissä oleva merkki liito-oravan oleskelusta.

Maastokartoituksen epävarmuustekijät

Tallilan alueen luonnosta ei ollut käytettävissä mitään aikaisempaa tietoa. Syyskuun alku ei ole eläinlajiston selvittämiseen erityisen sopiva vuodenaika. Alueen pesimälinnustoa ei ollut mahdollista kartoittaa. Makkaralahden vesialue voi olla potentiaalinen elinympäristö joillekin luontodirektiivin IV liitteen lajeille (viitasammakko, lampikorennot, jättisukeltajat).

Alueen luonnonpiirteet ja luontotyytit

Kaavamutosalueen rakentamattomat metsät ovat enimmäkseen lehtomaista kangasta tai tuoretta käenkaali-oravanmarjatyyppin lehtoa. Metsät ovat kivikkoisia, lohkareisia ja kallioisia. Puusto on enimmäkseen uudistusian ylittynyttä mäntyvaltaista sekametsää. Alikasvoksessa on vanhoja pihlajia ja vaahteraa. Erityisen komeaa louhikkoista männikköä on mm. Kotipuiston ja Sumiaistentien välisessä metsäkaistaleessa. Kaavamutosalueella on runsaasti myös kosteiksi saniaistyyppin lehdoiksi palautuneita entisiä peltoja, joiden puusto muodostuu vanhoista koivuista, haavoista, terva- ja harmaalepistä ja raidoista. Luonnontilaista saniaislehtoa on Myllypuron varressa Ruotintien ja Honkalankadun välillä.

Tallilanranta on enimmäkseen aidattua yksityisaluetta. Makkaralahden rannassa on joutomaalle kasvanutta varttuvaa koivikkoa ja harmaalepikkoa.

Ruotintielle kuntopolun varteen on sijoitettu vanhoja rakennuksia viehättävälle museoalueelle. Rakennusten ympäristö on hoitamaton ja käyttämättömänä rehevöitynyttä kallioista luonnonlaidunta.

Kasvilajisto

Kartoitetun alueen metsäkasvillisuus on Äänekosken seudulle tyypillisen rehevää. Yleisiä lehtokasveja ovat mm. näsiä, koiranheisi ja mustakonnanmarja. Myös Keski-Suomessa harvinaista sinivuokkoa esiintyy (alueella 3). Saniaislehtojen vaateliaista kasvilajeista havaittiin mätässaraa, purolitukkaa ja kotkansiipeä, jolla on alkuperäiseltä vaikuttava esiintymä Myllypuron varressa.

Ulkomuseoalueella kasvaa vanhoja koristepensaita, mm. koiranheittä, syreeniä, idänkanukkaa ja metsäruusua sekä villiintyneitä puutarhakasveja, mm. puutarhamansikkaa, lehtoakileijaa ja maksaruohoja.

Makkaralahden vesialueella ja ojansuulla on runsas ja monimuotoinen ranta- ja vesikasvillisuus. Runsaimmat vesikasvit ovat järviruoko, järvikorte, ulpukka ja uistinviita. Ojansuulla kasvaa myös harvinaista jokileinikkiä (alueella 3).

Eläinlajisto

Kallionpuistossa on liito-oravan elinpiiri, joka vastanee luonnonsuojelulain määritelmää liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikasta (alue 2). Kallionpuisto on uudistusiän ylittänyttä männyn ja kuusen sekametsää. Puusto on luontaisen tiheää sisältäen alikasvoksena myös harmaaleppää, pihlajaa ja vaahteraa. Metsikön pohjoispuolella on lehtometsäksi palautunut entinen pelto, jolla kasvaa järeämpää harmaaleppää. Metsässä on ainakin 8 liito-oravan merkkamaa järeää kuusta. Liito-oravan jälkiä löytyi melko vähän eikä pesäpuuta tai kolopuuta löytynyt. Metsä on kuitenkin sopiva liito-oravien pysyvään oleskeluun. Viereinen harmaaleppiko ja Suolahdentien toisella puolella kasvavat vanhat haavat tarjoavat liito-oraville runsaan ruokavaraston.

Kaavassa huomioitavat luontokohteet (kuva 2)

Ruotintien omakotitalojen takana on lohkareinen ja portaittain nouseva jyrkkä rinne (alue 1). Ylätasanteella on vanhaa männyn, kuusen ja koivun sekametsää. Koivut ovat erityisen kookkaita ja lahovikaisia. Kasvillisuus on tasanteella rehevää sisältäen mm. kevätlinnunhernettä, mustakonnanmarjaa ja kuusamaa. Tasanteen yläpuolella on matala kallioseinämä. Rinnemetsä sopii huonosti rakentamiseen. Sen puustoa pitäisi käsitellä vain vanhan puuston ominaispiirteet säilyttävällä tavalla.

Rauhoitetaan Kallionpuisto edelleen liito-oravien elinalueena (alue 2).

Harvinaisen sinivuokon ja jokileinikin esiintymispaikat kannattaa jättää toimenpiteiden ulkopuolelle (alueet 3).

Kaavamuutosalueella on kaksi jättiputken esiintymää, jotka pitäisi hävittää (alueet 4). Jättiputket (*Heracleum persicum* -ryhmä) ovat erityisen haitallisia ja hallitsemattomasti leviäviä vieraslajeja (www.vieraslajit.fi).

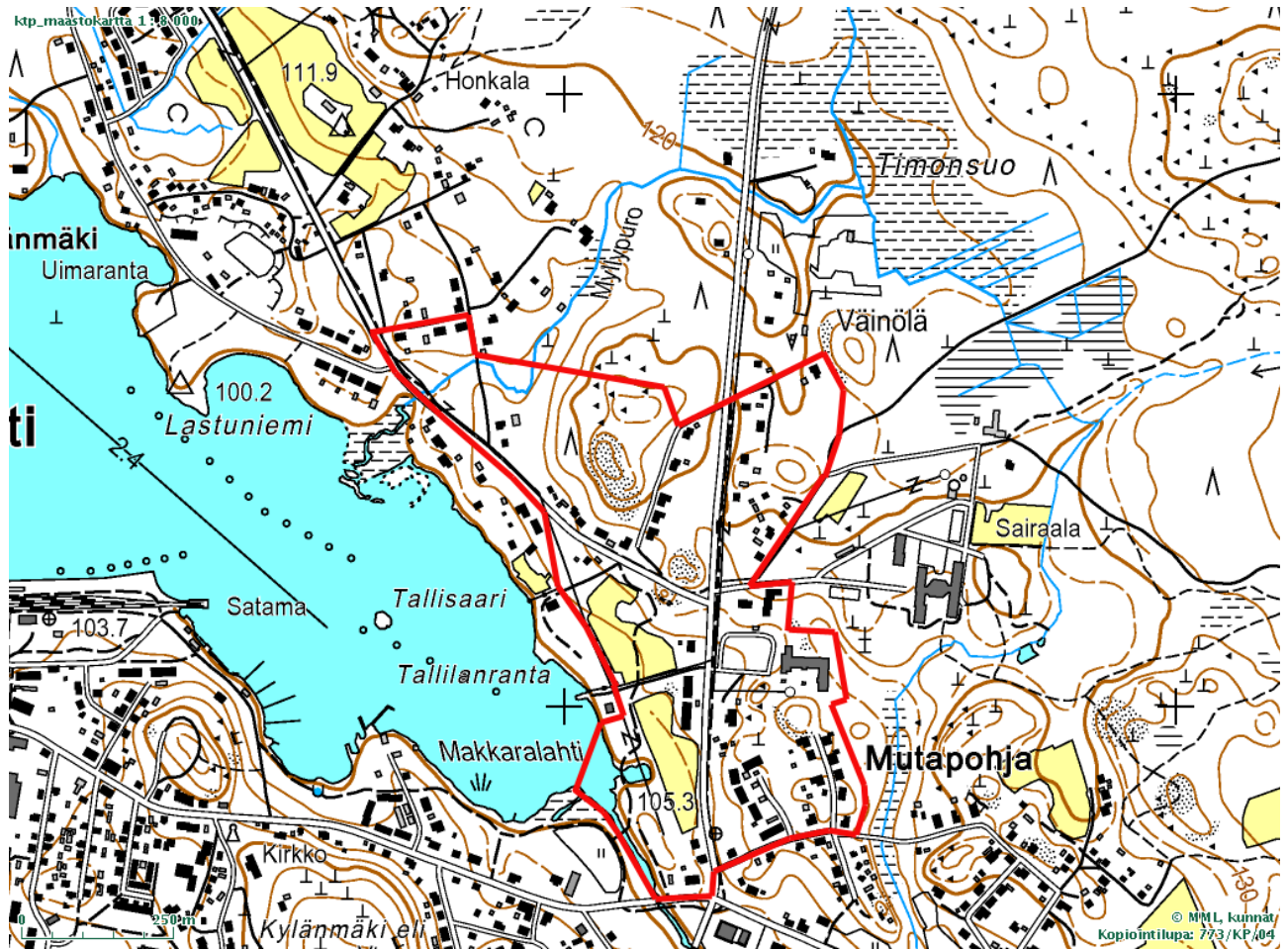
Viitteet

Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. ja Mannerkoski, I. (toim.) 2010: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus.

Raunio, A., Schulman, A. ja Kontula, T. 2008: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. - Suomen ympäristö 8.

Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. Nironen, M. 2004: Direktiivilajien huomioonottaminen suunnittelussa. -Suomen ympäristö 742. Suomen ympäristökeskus.

Kuva 1. Luontoselvitysalue.

Kuva 2. Luontokohteet. Vanha rinnermä (1), liito-oravan elinympäristö (2), harvinaisten kasvien esiintymät (3) ja jättiputken hävitettävät kasvustot (4).

